

Vlaming wil nog steeds twee kinderen

De kinderwens van mannen en vrouwen is een belangrijke voorspeller van de loop van de vruchtbaarheid. Vlamingen tussen 20 en 40 jaar oud wensen in 2014 nog steeds 2 kinderen. Mannen verlangen vaker dan vrouwen slechts 1 kind. Een minderheid wenst helemaal geen kinderen: amper 6% van de vrouwen wil kinderloos blijven, tegenover 9% van de mannen.

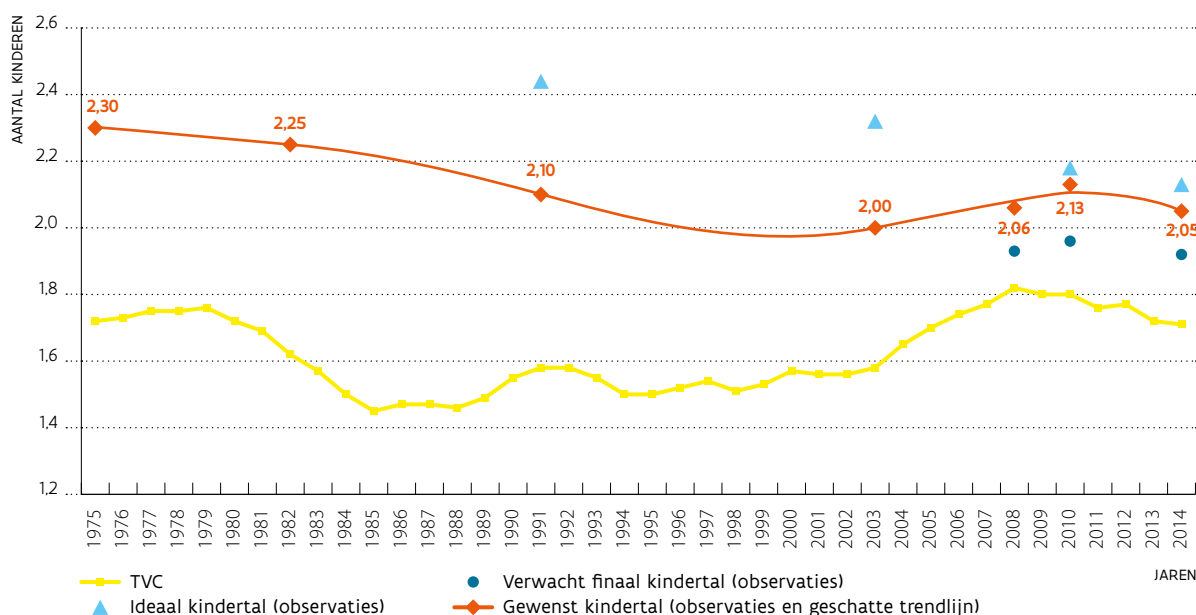
In de survey 'Sociaal-Culturele Verschuivingen in Vlaanderen' (SCV) van 2014 werd de kinderwens van Vlamingen bevraagd. Er werd gepeild naar de visie van de Vlaming op het ideale aantal kinderen in een gezin. De persoonlijke kinderwens en deze van de (eventuele) partner werd bevraagd. Verder werd gepeild naar concrete toekomstplannen om nog kinderen te krijgen. Aan de hand van de vraag naar het gepland aantal kinderen kon een variabele 'verwachte finale afstamming'

geconstrueerd worden. Deze geeft een idee van de verwachte toekomstige vruchtbaarheid van de huidige generatie vrouwen op vruchtbare leeftijd.

Eerst blikken we terug op de evolutie in de voorbije decennia van de kinderwens in Vlaanderen. Vervolgens zoomen we in op de belangrijkste bevindingen uit de SCV-survey voor 2014. We sluiten af met een beeld over de verwachte finale afstamming.

Kinderwens in de voorbije veertig jaar

Historische evolutie van het gemiddeld gewenst kindertal bij 20-40-jarige vrouwen versus het Totaal Vruchtbaarheidscijfer (TVC) in het jaar van de survey, Vlaams Gewest, 1975-2014



Bronnen:

- Surveys: NEGO 1975, 1983 en 1991 (CBGS), DIALOG 2003 (CBGS), SCV 2008, 2010 en 2014 (SVR).
- Totaal vruchtbaarheidscijfer (TVC): ADS (tot en met 2009); vanaf 2010 gebaseerd op gegevens van Kind en Gezin (MIRAGE).

Er is een dalende trend in kinderwens in de laatste decennia van de 20ste eeuw, met opnieuw een lichte stijging in het begin van de 21ste eeuw. Het totaal vruchtbaarheidscijfer (TVC) ligt systematisch onder het gewenste aantal.

In 2014 noteren we opnieuw een lichte daling in de kinderwens ten opzichte van de meting van 2010. Gemiddeld wensen vrouwen tussen 20 en 40 jaar oud in 2014 net iets meer dan 2 kinderen (2,05). Het gewenste kindertal ligt iets lager dan het ideale aantal dat diezelfde vrouwen voor een gezin vooropstellen, namelijk 2,13. Waar het gewenste aantal een persoonlijke norm reflecteert, refereert het ideale aantal eerder aan een 'sociale norm' of een 'maatschappelijk ideaal'.

Er is geen significant verschil in kinderwens tussen mannen en vrouwen. Mannen van 20 tot 40 jaar wensen met een gemiddelde kinderwens van 1,98 nagenoeg hetzelfde aantal kinderen als vrouwen. Ook het ideale aantal dat mannen vooropstellen (2,13) ligt, net als bij vrouwen, hoger dan hun wens.

26- tot 30-jarigen hebben de grootste kinderwens. Maar het verschil naar leeftijd is alleen bij vrouwen significant. Vrouwen op die leeftijd wensen significant meer kinderen dan hun seksegenoten in andere leeftijdsgroepen. In nagenoeg alle vruchtbaarheidssurveys wordt traditioneel een grotere kinderwens genoteerd bij jongere mannen en vrouwen dan bij oudere respondenten. In antwoorden op het persoonlijk gewenst aantal kinderen zijn oudere respondenten doorgaans realistischer: zij houden meer rekening met concrete levensomstandigheden, die mogelijk een beperking inhouden ten opzichte van wat men op jongere leeftijd als wens vooropstelde.

De meerderheid van mannen (55%) én vrouwen (59%) verkiest exact 2 kinderen. Mannen verlangen

vaker dan vrouwen slechts 1 of helemaal geen kinderen. Slechts 6% van de vrouwen wenst kinderloos te blijven, tegenover 9% van de mannen.

Verwachte finale afstamming

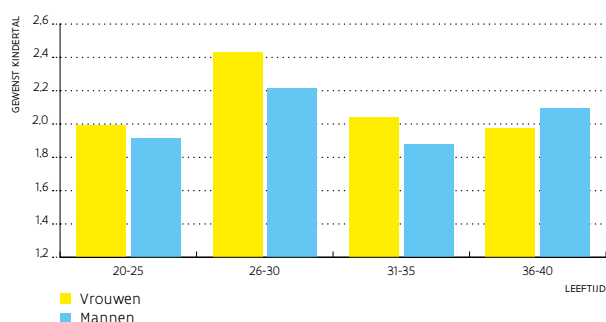
Uitgaande van het al gerealiseerde kindertal en van het bijkomend nog gepland aantal kinderen kan de verwachte finale afstamming van de 20-40-jarige mannen en vrouwen berekend worden. We voorspellen hiermee de verwachte cohortvruchtbaarheid van de huidige vruchtbare generatie en hanteren daarbij een 'medium-variant'. Voor respondenten die zich onzeker uitlaten over hun toekomstplannen, ramen we in deze variant nog één bijkomend gepland kind.

Voor 20-40-jarige mannen en vrouwen berekenen we aan de hand van hun persoonlijke vruchtbaarheidsplannen een verwachte afstamming van 1,84 kinderen. Het verwachte aantal ligt lager dan het gewenste aantal van 2,05. Respondenten stellen met andere woorden hun kinderwens neerwaarts bij in hun verwachtingen. De verwachte afstamming voor vrouwen ligt met 1,92 hoger dan de verwachte afstamming voor mannen (1,77). De oudere groep (31-40-jarigen) laat een hogere verwachte finale afstamming optekenen (1,90) dan de jongere groep (1,78). Dit wijst op een inhaalbeweging die bij de 31-40-jarigen aan de gang is.

Het verwacht finaal afstammingscijfer in 2014 ligt lager dan het analoge cijfer in 2010 (1,92), in 2008 (1,88) en in 2003 (dat ook op 1,88 lag). De jongere en oudere groep dragen in gelijke mate bij aan de lagere verwachte afstamming. 20-30-jarigen verwachten in 2014 uiteindelijk 0,8 kinderen minder te hebben dan hun leeftijdsgenoten in 2008, terwijl ook de inhaalbeweging bij de 30-plussers afzwakt.

Gemiddeld gewenst kindertal

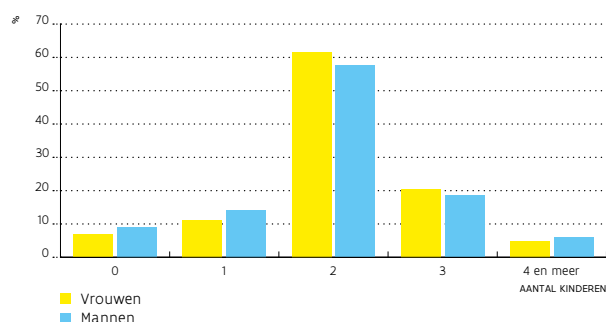
Gewenst kindertal naar leeftijd en geslacht, 20-40-jarigen, Vlaams Gewest, 2014



Bron: SCV-survey 2014, eigen berekeningen.

Verdeling naar exact gewenst aantal

Verdeling naar gewenst aantal kinderen, 20-40-jarigen, Vlaams Gewest, 2014



Bron: SCV-survey 2014, eigen berekeningen.



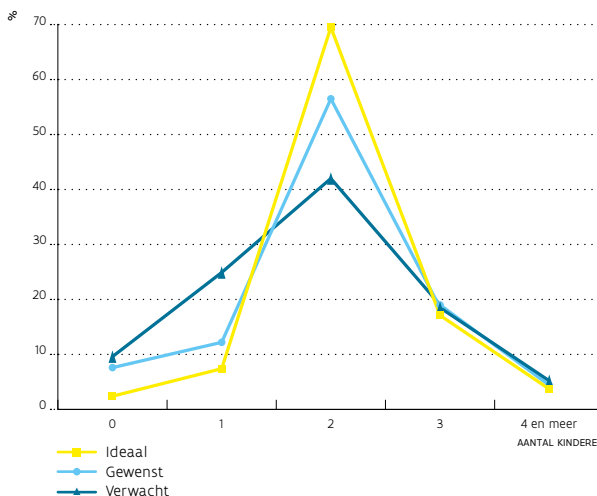
Uitgesplitst naar gezinsgrootte verwacht 42% van de 20-40-jarigen uiteindelijk een gezin met 2 kinderen te hebben, dat is een aanzienlijk lager aandeel dan het aandeel dat 2 kinderen zou wensen (57%). Eén op vier (25%) 20-40-jarigen verwacht slechts 1 kind te hebben, waar slechts 12% dit aantal voor zichzelf wenst. 10% verwacht kinderloos te blijven, waar een iets kleiner aandeel (7,5%) dit ook zo wenst en slechts weinigen dit ideaal vinden (2,4%).

Samenvatting kerncijfers

Dat Vlamingen uiteindelijk minder kinderen verwachten dan wensen komt grotendeels op het conto van de mannen en vrouwen die 2 kinderen wensen maar slechts 1 kind verwachten te krijgen. Diverse obstakels, zoals bijvoorbeeld een nakende relatiebreuk, een mogelijke wending in de arbeidsloopbaan, een verminderde vruchtbaarheid,..., kunnen een rol spelen in het naar beneden bijstellen van de kinderwens.

Ideaal, gewenst en verwacht kinderaantal

20-40-jarige mannen en vrouwen, Vlaams Gewest, 2014



Bron: SCV-survey 2014, eigen berekeningen.

Hoe gemeten?

Er werd gebruik gemaakt van data uit de survey 'Sociaal-Culturele Verschuivingen' (SCV) 2014 van de Studiedienst van de Vlaamse Regering (SVR). Voor de historische schets maakten we gebruik van data uit de opeenvolgende NEGO- en FFS-enquêtes (1975, 1982, 1991), de DIALOG-survey van 2003, en de SCV-surveys van 2008 en 2010. De NEGO-enquêtes (Nationale Enquête Gezinsontwikkeling) werden van 1966 tot 1982 door het Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudies (CBGS) georganiseerd. In 1991 werd NEGO verdergezet onder het acroniem FFS ('Family and Fertility Surveys') en voor het eerst op Europees niveau georganiseerd onder auspiciën van de Population Activities Unit (PAU) van de Verenigde Naties. De DIALOG-enquête werd in 2003 door het CBGS georganiseerd als partner in het DIALOG-onderzoeksconsortium ('Population Policy Acceptance') dat werd gefinancierd onder het 5th Framework Programme van de Europese Commissie. De vraagstelling naar het ideaal, gewenst en verwacht kindertal is zeer

vergelijkbaar over alle enquêtes heen. Voor de vruchtbaarheidscijfers putten we uit de ADS-statistieken enerzijds en voor recente jaren (sedert 2010) uit de MIRAGE-gegevens van Kind en Gezin (bewerkt door Van Bavel J. & Nomes E., *De recente evolutie van de vruchtbaarheid in het Vlaamse Gewest: 2013-2014*) en gepubliceerd in Kind en Gezin, *Het Kind in Vlaanderen 2014*. Het Totaal Vruchtbaarheidscijfer (TVC) geeft het gemiddeld aantal kinderen dat vrouwen op vruchtbare leeftijd krijgen in een specifiek kalenderjaar. Het TVC is een periodemaat en dus gevoelig voor schommelingen in timing; het wordt beïnvloed door het ogenblik in hun leven waarop vrouwen kinderen krijgen. Als huidige generaties vrouwen hun kinderen op een jongere leeftijd krijgen dan oudere generaties, dan zal het vruchtbaarheidscijfer stijgen zolang die verjonging duurt. Als huidige generaties hun kinderen later krijgen dan vroegere generaties, dan zal het vruchtbaarheidscijfer een tijdlang dalen.

Meer info:

Christine Van Peer
Studiedienst van de Vlaamse Regering
02 553 35 68
christine.vanpeer@dar.vlaanderen.be

